

BLICHERNOTER

MEDDELELSER FRA BLICHER-SELSKABET

Marts 2022

Forårsmøde med generalforsamling den 20. april

Kære medlemmer!

På trods af covid og Ruslands Putin så er det igen tid til at afholde generalforsamling i Blicher-Selskabet.

Man kan sikkert regne ud at selskabets bestyrelse mest har kommunikeret over mails og telefon i de forløbne år, men vi havde dog muligheden for at mødes ved seminaret på Skærum Mølle i september og ved årsfesten i København.

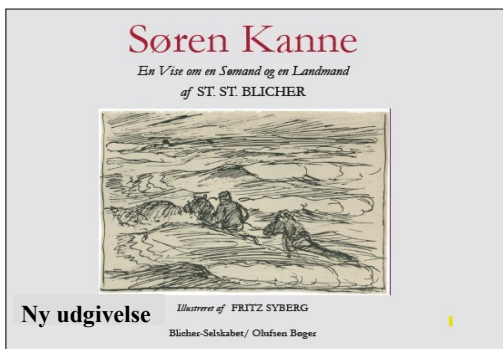
Ikke mange har anmeldt vores udgivelse af Fritz Sybergs berømte tegninger til Blichers helte digt *Søren Kanne*, men et par journalister og redaktører har skrevet og I kan læse deres udsagn i denne udgave af Noter.

Ved generalforsamlingen vil vi gerne ændre lidt i vedtægterne. Vi vil også udnævne et trofast medlem som æresmedlem. Læs om dette på indkaldelsen til generalforsamlingen.

I år fejres 300 året for dansk Teater, Holbergs første skuespil i Grønnegade. Læs artiklen side 8.

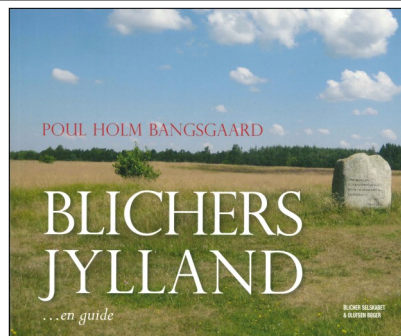
Ved generalforsamlingen udloddes to bd. af *Trækfuglene*, to bd. af *Søren Kanne* og to bd. af *Blichers Jylland* til de fremmødte. Vi er også vært ved en forfriskning og efter generalforsamlingen er der et længere program med foredrag, oplæsning og sang.

Vel mødt den 20. april kl. 19.00

Ny udgivelse

Illustreret af FRITZ SYBERG
Blicher-Selskabet / Olufsen Bøger

STEEN STEENSEN BLICHER

Trækfuglene

Naturconcert

TRÆSNIT AF JOHANNES LARSEN

Årsberetning

Det har ikke været noget særligt udfordrende år for selskabet, men jeg vil her nævne de vigtigste begivenheder. Vi har refereret fra årsfesten i København og seminaret på Skærum Mølle i Blichernoter dec. 2021.

Da vores tidligere lokaler ikke længere er disponible fortsætter vi samarbejdet med Johannesgården. Her er der parkeringspladser. Det var første gang vi prøvede disse lokaler ved årsfesten. Denne gang låner vi et mindre lokale med plads til ca. 50 personer. Inde i Noter er der et referat af programmet.

Vi udsendte i nov. opkrævning på medlemskontingent 2022. Ved at se på regnskabet kan vi godt konstatere at en del medlemmer kørte gratis med sidste år. Vi har nemlig i lys af coronaen i år undladt at registrere restanter også set ud fra de to års færre aktiviteter. Men hvis man ikke har betalt endnu er muligheden der stadig og vi takker også for ekstra indbetalinger som gaver. Vi beder medlemmerne selv kontrollere deres indbetalinger og kun i tvivlstilfælde kontakte kassereren. I sidste nummer havde vi en nekrolog om et mangeårigt medlem af bestyrelsen runolog Marie Stoklund der døde 11. august 2021.

Vi vil også i år gerne opfordre vore medlemmer til at reklamere for vort selskab da vi har mistet en del medlemmer, sikkert som følge af coronaen.

Med dette nummer følger også en opfordring til at indsende mailadresse til selskabet. I løbet af et år eller to er det vores ønske at oprette en sådan mailliste, så vi altid kan komme i forbindelse med vore medlemmer.

Ved at sende jeres mail til os, giver I os også tilladelse til at vi kan henvende os på den måde ifølge dataloven.

Selskabets bestyrelse håber på fornyet aktivitet og vi knytter os fortsat stærkt til vore jyske museer og mindestuer.

Regnskab for 2021:

Blicher-Selskabets regnskab 2021

Indtægter	68.735
Udgifter	102.004
Driftsunderskud	-33.269
Financiering	-1.302
Årets resultat	34.571
Kapitalkonto 1.1.2021	63.446

NB For et fremtidigt formål beder vi selskabets medlemmer sende os deres mailadresse, hvis man er indehaver af en sådan. For de medlemmer der ikke benytter mail, vil vi fortsat søge for at alle oplysninger sendes pr. post.

Man benytter følgende mail:
erik.harbo@mail.dk

Hvad skrev man om udgivelsen Søren Kanne 2021

Nogle aviser anmelder altid vore udgivelser. Det kan vi kun takke for og undre os over at *Jyllandsposten*, *Berlingeren* og *Politiken* ikke længere har interesse for de gamle digtere. Her følger hvad *Herning Folkeblads* kulturjournalist Kurt Jørgensen skrev: I anledning af Blicherselskabets 70-årsjubilæum udsendes digtet »Søren Kanne« med tegninger af Fritz Syberg

Blicher-bog hylder heltegerning

Et skib forliser ud for kysten, og søfolkene kan ikke redde sig selv. En bonde henter sine heste og trodser bølgerne ved at ride ud til skibet for at redde folk, og sætter sit eget og hestenes liv på spil. Men forehavendet lykkes.

Dette er kort fortalt plottet. Begivenheden har fundet sted i virkeligheden og inspirerede St. St. Blicher til at skrive digtet »Søren Kanne«, som har undertitlen »En Vise om en Sømand og en Landmand.«

Blicher-Selskabet med gode relationer til Herning, aktiviteter på Herningsholm og

med Jesper Meyer Christensen, Museum Midtjylland, i sin midte, har over årene stået for et ambitiøst projekt med til stadighed at holde St. St. Blichers forfatterskab i erindring ved kontinuerlige udgivelser.

Op til denne jul præsenterer Blicherselskabet sammen med Olufsen Bøger netop »Søren Kanne« i en ny version og med Fritz Sybergs illustrationer til digtet. Bogen er i et bredt format, som yder disse illustrationer stor retfærdighed.

Et forlis i 1835

Lad os starte med, hvad vi historisk ved om redningsaktionen. Randers Amtsavis, som Blicher periodevis også havde et tæt forhold til, skrev i marts 1835 om et forlis tæt ved Grenå. En handelsbåd med engelsk salt, ført af en skipper fra Hornbæk, var forlist i februar (dengang var nyhederne ofte længe undervejs), lasten var gået tabt, og en sømand var druknet.

Tre uger senere er Amtsavisen kommet undervejs med en beretning fra et andet medie og kan her mere udførligt referere begivenheden. Efter en hård nat på det strandede skib, stående i vand til livet, må styrmanden åbenbart give op og drukner. Matrosen svømmer i land og kalder på hjælp hos Søren Kanne, der bor tættest på. Søren Kanne rider ud i bølgerne med hestene og redder skipperen i land. Blicher tager sig nogle friheder i digtet, som ikke slavisk følger disse fakta. I digtet står Søren Kanne med sin far ved strandkanten, ser forliset og handler derefter. Han redder skipperen og denne søn, hvorimod den druknede sømand er skrevet ud af digtet.

Statue af redningsmanden

Digtet blev offentliggjort i Randers Amtsavis i 1838 og genoptrykt adskillige gange siden i bøger. Uden tvivl har digtet bidraget til kendskabet til Søren Kannes bedrift, der havde kastet en indsamling af sig i Aarhus til et sølvbæger, ligesom kongen sendte en medalje og et kontantbeløb. Alt sammen har det ført til, at der er rejst en statue af Søren Kanne i Grenå.

Blicher og hans digtning var en del af den kulturelle opdagelse af Jylland, hans Himmelbjergmøder betegner en politisk interesse i forhold til det, man kunne kalde den almindelige befolkning, og derfor var han grebet af tanken om, at almindelige folk kunne hyldes lige så godt som mere kendte personer. I den dagsorden passede Søren Kannes heltedåd som fod i hose.

Ikke så få illustratører har af indlysende årsager kastet sig over Blichers digtning. Fritz Syberg, en af de store fynske malere, har ikke kendt Blicher. Han lavede omkring 1905 cirka 11 tegninger til Søren Kanne, men han nåede ikke at se dem offentliggjort, inden han døde. Det blev de en halv snes år efter.

Med Blicherselskabets udgivelse bringes nu digtet og illustrationerne sammen i en udgivelse, som Blicherselskabets formand, Erik Harbo, har lavet indsigtsfulde kommentarer til om såvel digter og illustratør som redningsmanden og den tids avisomtale.

Det er også ham, som kan fortælle, at skæbnens ironi vil, at Søren Kanne selv drukner. Det sker i 1880, hvor Søren Kanne er ude på marken for at lede efter en ko, da han falder i åen og drukner. Det oplevede Blicher heldigvis ikke.

Blicherselskabets »Søren Kanne«-udgivelse kan blandt andet købes på Herningsholmmuseet i Herning.

Blicher-Selskabet bag Søren Kanneudgivelse. Knud Mogensen Randers Amtsavis 3. dec.

Blicher-Selskabets gave til medlemmerne er et smukt bogværk med St. St. Blichers senere så berømte digt fra 1838 om bonden Søren Mikkelsen Kannes redningsdåd tre år tidligere. Versene er illustreret med tegninger ved Fritz Syberg.

Som bekendt havde Blicher i sine år

som præst i Spentrup et nært samarbejde med bogtrykker Søren Elmenhof der i 1810 havde indledt udgivelsen af det dagblad vi i dag kender som Randers Amtsavis.

Derfor har det været naturligt for Blicher at få sit lange digt om redningsdåden trykt i avisen hvilket skete 15. november 1838. På det tidspunkt har avisens titel formentlig været Randers Avis.

Her kunne Blicher i hvert fald læse følgende beskrivelse af en dramatisk begivenhed ved Grenaa nogle dage forinden, her gengivet i tidens sprog:

- Den 15de Februar om Aftenen, inde strandede ved Fuglsang Strand Grenaa

Tolddistrikt Jagtbaaden. "Benthe Maria", Skipper Ole Larsen (Jensen) Jyde af Hornbek, fra Helsingør bestemt til Grenaa med 100 Tdr. engelsk Salt. Fartøiet er totalt forliist. Af Lasten er ikke bjerget Noget, og af de to Matroser paa Fartøiet druknede den ene ved Strandingen".

Randers Avis fulgte op på omtalen ved 26. marts at bringe et langt citat fra "Ugeblad for den danske Bonde". Heri beskrives udførligt, hvordan boelsmand Søren Kanne - mod sin gamle fars indstændige råd - ved at ride ud i det stormende hav med to heste redde skipperen fra druknedøden.

En ung sømand havde forinden med nød og næppe reddet sig i land, mens den anden omkom.

Artiklen i Randers Avis om Søren Kanne slutter således:

Kjærligen antog han sig Skipperen og den unge Sømands Pleie, og har nu den Glæde ved en duelig Læges Hjælp, at de snart ere helbredte uagtet de vare i stor Fare for Koldbrand. Skipperen der selv var Eier af det forliste Skib har lidt et stort Tab. Ladningen bestod af 100 Tdr engelsk Salt.

Sybergs tegninger

Blichers lange digt er som nævnt illustreret med tegninger af den fynske maler Fritz Syberg (1862-1939). Tegningerne der nærmest har form som skitser, følger digtets dramatiske handling. De er ifølge formanden for Blicher-Selskabet, Erik Harbo, Roskilde, formentlig udført omkring 1905, men først offentliggjort 1949-50, så tegneren oplevede det ikke selv. Det sidste vers i Blichers lange digt er siden ofte citeret. Det lyder igen i tidens sprog:

Og Fynbo og Jyde og Sjællandsfar-
Til eet Huus vi Alle jo høre,
Gud Fader os Alle i Troskab bevar!
Og Alle til Enighed føre!

Drukne selv

Ved skæbnens ironi omkom Søren Kanne selv ved en drukneulykke mortensaften 10. november 1860.

Grenaa Avis bragte denne notits herom: I Løverdags Aften er her i Nærheden passeret en beklagelig Ulykke, idet Gaardmand Søren Kanne på Hessel Hede ved i Marken at lede om en Ko faldt i Aaen og druknede. Det var ham, der i Stormen den 15. Febr. 1835 ved Hjælp af sine Heste redde 2 Menneskeliv fra Skibet "Benthe Marie", ført af Skipper Ole Jensen Jyde, endnu bosiddende her i Byen.

I 1949 afsløredes en statue af Søren Kanne på Torvet i Grenaa. Selv blev han begravet på Aalsø Kirkegård

Verdenslitteraturens Jura - Citat fra Weekendavisen

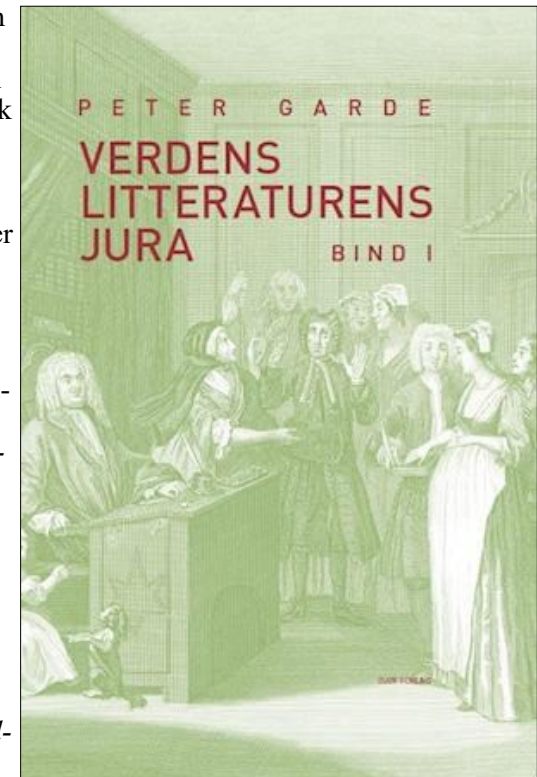
Verdenslitteraturens Jura hedder en ny udgivelse fra DJØF's forlag.

På 1552 sider skriver Peter Garde om Dickens, Dostojevskij, Tolstoj og Mark Twain. Og også om Blicher.

Weekendavisen har haft en stor anmeldelse som vores næstformand Peder Porse har gjort mig opmærksom på.

Det er selvfølgelig *Præsten i Vejlbye* der interesserer forfatteren. Og vi finder citatet i 2.bd. af det store værk. Det er Laura Hattens der den 11. februar interviewer dommeren Peter Garde om hans store bogværk *Verdenslitteraturens jura*.

Vi har fået tilladelse til at citere fra samtalen og begynder der, hvor Garde har nævnt de to første juridiske storværker (*Forbrydelse og Straf* (Dostojevskij) og *Bleak House* (Dickens)), men Garde overvejer tredjepladsen længe inden valget falder på Steen Steensen Blichers *Præsten i Vejlbye*. "Det er vel tilladt at være patriot. Her modsætter præsten sig et ægteskab mellem sin datter og den rige bonde Morten Bruus, fordi Bruus er en skurk, ganske simpelt, og nok så vigtigt: fordi datteren ikke vil have ham. Hun vil giftes med den hæderlige og elskværdige dommer Erik Sørensen. Morten Bruus hævner sig ved at anklage præsten for at have myrdet karlen Nils Bruus - Morten Bruus' bror - som angiveligt er forsvundet. Et lig med karlens øring graves op i præstens have, og præsten lokkes under retssagen til at tilstå: Han må have begået mordet i søvne. 21 år senere, længe efter henrettelsen, dukker Nils Bruus op, og det afsløres, at liget i ha-

ven var en selvmorder. Placeret af selveste Morten Bruus.

»Her ser vi dommens efterspil. Meget få sager slutter reelt, når dommen er afsagt,» siger Garde. »Og realismens idé: Retfærdighed er ikke altid afslutningen på et drama.»

Et udsagn, der vel passer på lige omtrunt hele litteraturhistorien. I andet bind af *Verdenslitteraturens jura* bombarderer Peter Garde den bare 24 sider lange novelle med betragtninger om, hvorfor *Præsten i Vejlbye* er et festfyrværkeri af et juridisk værk.

»Dels er habilitetsspørgsmålet interes-

sant. Dommeren er skrækkeligt inhabil, han skal vurdere faderen til den kvinde, han skal giftes med. Men han passer så meget på ikke at tale til præstens fordel, at han helt overser, at vidnerne modsiger hinanden. Og sender dermed sin svi-gerfar i døden,» forklarer han.

»Dernæst fænomenet tilståelser: Dem skal man altså passe frygteligt på med.

Der er visse indicier mod præsten - li- get i haven - men en tilståelse skal jo stemme med beviserne. Det er jo gru- somt, at præsten tilstår, men også gru- somt interessant - hvad får et menneske til at tilstå en forbrydelse, vedkommen- de ikke har begået?»

Novellen gemmer også på en internati- onalt velbevaret hemmelighed.

»Det er den første moderne kriminalhi- storie,» hvisker Garde begejstret.

»Amerikanerne har egentlig givet dén ti- tel til Edgar Allan Poe's *The Murders in the Rue Morgue* fra 1841. Men Blicher var altså 12 år tidligere ude. Det mor- somme er så, at Mark Twain læste Bli- cher og blev så fascineret, at han lod Tom Sawyer opklare sagen og bevise præstens uskyld. At Twain så skrev i for- ordet til sin roman, at den var baseret på en svensk fortælling - det må vi danskere jo tage med, siger han og slår en høj lat- ter op.

Præsten i Vejlbys fra 1829 rammer lige ned i realismen og er det første værk i skønlitteraturen, der fremstiller en dom- mer realistisk. Indtil da har dommeren været skildret enten som *deus ex machi- na*, der kommer ind til sidst og afgør konflikten, som det moralske overmen- neske, eller - oftest - som uendeligt ko- misk og dum.

Hvis nogen ønsker at købe bøgerne, så fås de på DFJØF's forlag og koster 1200 kr.

Erik Harbo

Brug af Blichers navn: Kom med til 100-årets nord- ligste Folkefest.

Da man ville fejre 100-året for genfore- ningen i Jelling reklamerede man med følgende indhold i en stor annonce:

Lad os mødes, lad os synge, lad os fe- ste...

Opgøret om hertugdømmerne faldt sammen med de store folkelige bevægel- ser, og folkemøder med sang og taler blev en vigtig del af den politiske offent- lighed, ikke kun på dansk side.

Hvad Blicher havde igangsat på Him- melbjerget blev til stærke dansksindede manifesteringer på Skamlingsbanken og Skibelund Krat helt frem til afstemnin- gerne i 1920.

Det var arrangørerne af Folkefesten i Jel- ling der reklamerede på denne måde og bragte Blichers navn frem i forbindelse med folkefester. Måske har Blicher- Selskabet og andre lidt glæde af vores ar- bejde for at formidle budskabet om Bli- cher som skaber af de danske folkefester.

Lille Grønnegadeteatret 300 år ved lektor Ivan Z. Sørensen

Artiklen er tidligere trykt i www.holbergskrifter.dk

Ganske vist glemte Grundtvig ham da han i 1843 skrev sit lille skrift om Folke- I foråret 1723 kunne man i København læse en bekendtgørelse om at der man- dag den 5. april klokken 5 om eftermid- dagen ville blive afholdt "en smuk og honnet Assemblée ... paa Comoedie- Huuset i lille Grønne-Gade". Ved denne assemblée (dvs. selskabelige sammen- komst) bliver alle "opvartet med Thee, Caffé og fri Musique", der vil være en strygekvinde af maskerede personer, ud- lodning af en snustobaksdåse af sølv, og enhver, "baade Fruentimmer og Mands- Personer", kan være maskeret. Fruentim- mere kommer gratis ind.

Étienne Capien hed han, den mand som i 1720 fik kongelig tilladelse og ene- ret til at opføre skuespil og dertil afholde assembléeer, maskerade m.m. i Køben- havn – til fornøjelse for alle og enhver, høj og lav. Og det skulle ske i det hus, som han lod opføre i Lille Grønnegade (det nuværende Ny Adelgade). Capien nævnes direkte i Holbergs Mascarade (III 9) som manden bag maskerade-løjerne.

Hvem var denne mand? Han kom fra Frankrig og havde i 1703 fået borgerskab i København som vinhandler. Senere blev han dekoratør og teatermester i den franske teatertrup der var knyttet til Kong Frederik 4.s hof. Det lykkedes ham at optage et lån, så han kunne opføre Grønnegadeteatret.

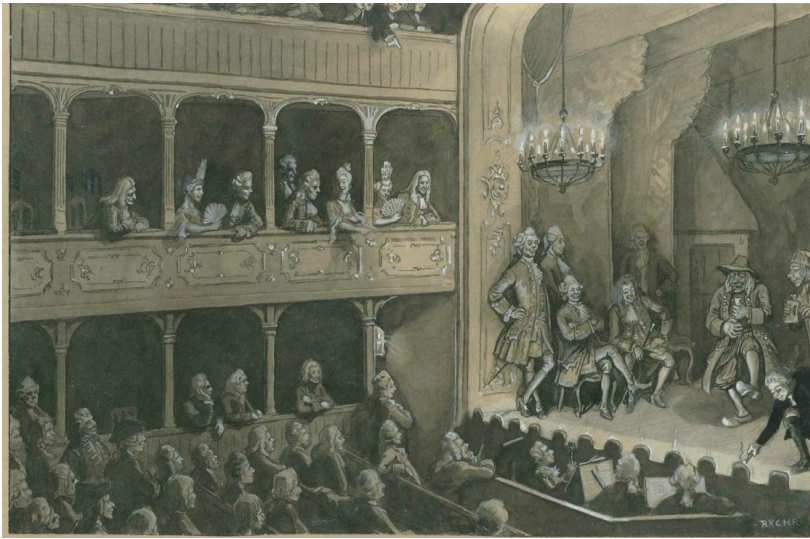
Huset i Lille Grønnegade stod færdigt med scene og sal og loger og plads til 500 tilskuere i løbet af efteråret 1721. I januar 1722 åbnedes teatret med opførel- ser to gange om ugen af franske og tyske stykker og dertil fester og maskerade. På scenen optrådte dels tyske skuespillere, som Capien havde hvervet, dels den

franske skuespiltrup, der var blevet ar- bejdsløs da hofteatret blev nedlagt i 1720. De fleste af de franske skuespillere rejste imidlertid i begyndelsen af 1722 hjem til Frankrig. Kun lederen af truppen René Magnon de Montaigu og hans unge kone Maria Magdalene blev tilbage; de måtte så alliere sig med unge danskere, i vidt omfang studenter. Studenternes sce- neoptræden var i øvrigt ildeset af univer- sitetets ledelse, konsistorium – hvor også professor Holberg havde sæde; og som professor tog han ikke de studenter i for- svar der kom i knibe, fordi de optrådte på Grønnegadescenen i forfatter Holbergs stykker!

Det var altså Montaigu som fik ideen til at opføre skuespil på dansk, da det vi- ste sig at skuespillene på fremmede sprog ikke trak tilstrækkeligt med tilsku- ere. Snart dannedes en gruppe solide danske skuespillere, bl.a. Johan Nicolai Ulsøe, Frederik de Pilloy og Henrich Wegner; disse tre spillede ved førsteop- førelsen af Mascarade i 1724 henholdsvis Jeronimus, Leander og Henrich, mens Madame Montaigu spillede Pernille.

Franskmændene Capien og Montaigu er således dem, der får den første danske skueplads på benene; Montaigu med kunstneriske ambitioner, Capien med profit for øje. Capien var imidlertid kon- stant i økonomiske problemer, og oven- nævnte plakat fra april 1723 var under- skrevet af skuespiller Ulsøe, fordi Capi- on på dette tidspunkt var på flugt for sine kreditorer – og senere måtte han en tur i gældsfængsel.

Den 23. september 1722 kunne Mon- taigu og co. lægge ud med en dansk oversættelse af Molières Gniere, og kort tid efter, den 25. september, var Ludvig

forbudt. Tidligere var det sådan at man ved spillegevinster i værtshuse, vin-kældre, the- og kaffehuse skulle give et bidrag af sin gevinst til fattigbøsserne. Men især fra 1720 oprettedes der offentlige lotterier i massevis med alskens formål, og hasardspillet der florerede i hele landet, var en

konkurrent til lotterierne. Derfor blev spil forbudt – og dermed maskeradeerne. Et alvorligt slag mod Capions etablissement.

Grønnegadeteatret havde efter åbningen i 1722 et par succesfulde år, men så gik det ned ad bakke, og efter den store brand i København i 1728 var det helt slut. Selve teatret brændte ikke, men ulykken blev af den strenge kristne retning, pietismen, set som en straf fra Gud. Enevoldskongen Frederik 4., som ellers i årtier var gået forrest i lystigheder, sank hen i mismod og indadvendt meditation, præsterne prækede bod og bedring – og teatret måtte lukke. Holberg havde allerede set skriften på væggen og i 1727 forfattet komedien *De Danske Comoediers Lig-begiængelse*.

I 1730 døde Frederik 4., og hans søn Christian 6. kom på tronen. Christian blev snart dybt indfanget af pietismen – med tung syndsbevidsthed, og med fromhed, alvor, indadvendthed og afholdenhed i enhver henseende på programmet. Teatret med al dets væsen blev forbandet som djævelens værk.

Folkene fra Grønnegadeteatret måtte søge nye græsgange eller de sank, som

Montaigu, ned i fattigdom. Skuespillerne Ulsø og Wegner blev henholdsvis byfoged i Grenaa og postmester i Aarhus, Pilloy fik efterhånden oparbejdet en næring som vinhandler. Holberg kastede sig over historiske studier og koncentrerede sig om sin professorgerning.

I 1746 døde Christian 6., og hans søn Frederik 5. kom på tronen. Han var af en anderledes lystig og letsindig natur, og et totalt stemningsskifte i landet førte til at den danske skueplads kunne vækkes til live igen.

Den 30. december 1746 havde organisten ved Kastelskirken C.A. Thielo fået privilegium på at genoprette en dansk skueplads. Han allierede sig bl.a. med vinhandler Pilloy, der jo 20 år tidligere havde været på rollelisten som Leander i *Mascarade*, og de to fik skrabt en skuespillertrup sammen. Hvad de mandlige skuespillere angik, så var de alle studenter, og de var ikke dårlige. Holberg var selv aktiv i genetableringen af skuepladsen, og han opsummerer situationen: “denne nye Skue-Plads [er] bleven forsynet med ligesaa gode Acteurs, som den forrige, og dømme adskillige, som have seet dem begge, den sidste at være bedre” (Epistel 447).

Thielo og Pilloys næste problem var at finde et egnet lokale. Valget faldt på Bergs hus i Læderstræde.

Christian Berg var en kendt “Øltapper, Theskænker og Billardholder” i København. I 1740’erne var der opstået en musikinteresse i byen, og både i Bergs hus i Lille Kongensgade og hos vinhandler Pilloy i Pilestræde blev der givet koncerter. Men rigtig stort blev Bergs traktørsted først da han købte huset i Læderstræde (nuværende nr. 13).

Dette hus var blevet opført i 1733 som et baghus til Justitsråd Jacobis fornemme

hus ved Gammel Strand. Baghuset var bemærkelsesværdigt ved at der i tredje stokværk, øverst oppe, lå en ganske stor og højloftet sal, som oprindeligt var blevet indrettet til synagoge for byens jøder, men senere havde været anvendt til koncerter. Da huset i 1745 blev sat til salg, spottede øltapper Berg det: her var der mulighed for et storslået forlystelsescenar. “Bergs Hus var et yndet Tilflugtssted for Levemænd, Spillefugle og muntre Piger”.

Og så kom professor Holberg der altså. For at være med til at genetablere den danske skueplads.

Den nye skuespiltrup lagde 14. april 1747 ud med nogle ‘prøvestykker’, først *Den Politiske Kandstøber*, derefter *Mascarade* – som skulle blive det mest spillede. Og det var her i Læderstræde at Erasmus Montanus havde Danmarkspremiere i efteråret 1747. I det hele taget var det Holbergs stykker der dominerede repertoiret.

Forholdene i baghuset var ikke optimale, og da slet ikke til de store intermedier som det i *Mascarade*. Og om sommeren var der ulideligt varmt. Men skuespillerne havde stor succes i Bergs hus. Det var en flok kløgtige og selvbevidste studerende, de krævede og fik ‘medejerskab’ af Thielos teater-privilegium, men de nægtede at opføre de stykker som Thielo selv havde forfattet. I august 1747 ansøgte de magistraten i København om et bedre lokale.

Kong Frederik ville gerne først danne sig et indtryk af skuespilgruppen. Så han overværede et par Holberg-stykker ved en fest hos Grev Reventlow på Holtegaard 16. august. Det var *Mascarade* og *Diderich Menschen-Skræk*. Kongen var tilfreds, og så gik sagen sin gang. Den 15. december 1747 spillede gruppen for sidste gang i Læderstræde: Jean de

France. Samme måned fik de kongeligt privilegium, hvori det bl.a. hedder at "der til Komediernes Fremtarv for det første behøves et aneligt Teatrum og et bekvemt og med behørig Loger samt diverse Op- og Nedgange indrettet Hus". Grundstenen til Det Kongelige Teater, vi kender i dag, var hermed blevet lagt.

Der skulle gå et års tid før det nye Komediehus stod færdigt, og som en midlertidig løsning fik skuespillerne stillet Tjærehuset eller 'Det lille Gjethus' på Kongens Nytorv til rådighed af Københavns magistrat. Gjethuset, der tidligere havde været anvendt til teater, blev taget i anvendelse allerede 19. december, og igen blev der lagt ud med Den Politiske Kandstøber – i kongens nærværelse. Han kunne ikke, uden at støde hofetiketten, nedværdige sig til at besøge et simpelt, privat forlystelsesetablisement som Bergs, men Tjærehuset på Kongens Nytorv, byens fineste plads, var passende. Da Tjærehusets nedbrydning stod for døren for på samme grund at gøre plads til det nye Komediehus, flyttede man i forsommeren scenen til Store Kongensgade, som 7. juni åbnede med Holbergs tragikomedie Melampe.

Ved juletid stod Nicolai Eigtveds Komediehus så færdigt på Kongens Nytorv, og man åbnede her 18. december 1748 med et par franske komedier. Og selvfølgelig kom også Holbergs stykker på programmet.

(Red. anbefaler at læse Holbergskrifter på ovennævnte hjemmeside)

Hvad skrev Blicher i 1821

Den allervigtigste udgivelse er selvfølgelig i *Læsefrugter* nr. 8 de fire digte *Til Sorgen, Til Glæden* (Hulde engel), *Den unge Lærkes Foraarsang* og *Den gamle Lærkes Efteraarssang*. Det er digte der virkelig er blevet læst og genoptrykt gang på gang og sat i musik. I *Læsefrugter* 9 finder vi digtet *Til en haabefuld, men tungsindig Yngling* og *Todes Grav* (Joh. Clemens Tode var læge og digter og begejstrede Blicher).

Den sidste klumme med denne overskrift var Blichernoter marts 2021. Det er jo *Læsefrugter* der præger denne periode med nr. 8 hvor de fire digte *Til Sorgen, Til Glæden* (Hulde engel), *Den unge Lærkes Foraarsang* og *Den gamle Lærkes Efteraarssang* offentliggøres

Udover de meget vigtige breve til hans 'Hjertelskede' ven Ingemann, hvorefter der er mange i denne periode offentliggør Blicher måske sin første større afhandling *Om de jyske Hedemosers Opdyrking* i *Landøkonomisk Tidende* nr. 4, s. 70-74.

Blicher beskriver her mulighederne for at opdyrke de store moser i Midtjylland, og de store muligheder der ligger i denne opdyrking. Han siger: Lad så hederne hvile lidt, det er moserne der giver de store muligheder. Han beskriver også metoderne der skal anvendes, og hvad man gør i andre lande. Han beskriver også hvor mange munde der kunne mættes. Det er regeringen og Landhusholdningsselskabet der skal tage sig af det.

Det er også dette år at han skriver sin store afhandling *Om natmandsfolkene*.

Han fik den ikke trykt i første omgang.

Den blev fundet af Georg Saxild i Viborg Arkiv i 1918 og meddelt af Jeppe Aakjær i *Tilskueren* februar 1919. Blicher omtaler selv afhandlingen i et brev til red. Liunge i 1822 og 23. I *Dansk Folkeblad* 1841 er der en kort omtale ved Carit Etlar.

Denne afhandling har forbavset mange Blicherlæsere, idet de har betragtet Blicher som den store elsker af heden og dens tater. Her må vi lære at skelne mellem den Blicher, der tjener kongen og samfundet og kender problemerne med de mange tater der generer folk ved deres tiggeri, og digteren Blicher, der er i stand til som den første at skildre taterne eller kjeltringerne så det betog alle læsere, selv en H.C. Andersen, og hans gode ven rektor Dorff fra Viborg.

I august offentliggør *Viborg Samler* Blichers fine digt *Det gjenfødte Grækenland*. Blicher, der advokerede for frihed i forbindelse med negerslaveriets ophør og også for bondens frihed efter stavnsbåndets løsen skriver her om det forfulgte Grækenland under tyrkernes overherredømme. Vi aftrykker digtet i denne udgave af *Noter*. Måske er der en parallel til Ukraine og deres frihedskamp.

Blicher skrev også et digt der opnåede en vis berømmelse *Kjerlighedsdalen* som blev trykt Liunges *Juletræet* 1821.

Digtet har fået et par melodier. Jeg indspillede nogle af versene i 1982 til en lp med Blichersange, siden genudsendt på cd i 2012. Jeg fandt melodien ved mit første besøg på Blicheregnens museum, hvor melodien hang i en ramme i Kaffe-stuen. Ingen har kunnet oplyse mig om komponisten ud over navnet Eivind Møller.

Digtet, der vel kan sammenlignes med mange andre digte med lignende titler f.eks. Oehlschlagers, handler om dig-

teren, der har mistet inspirationen og håber på at genfinde den dal, hvor inspirationen tidligere flød så rigeligt. Begge de to digte kan findes på selskabets hjemmeside under henvisningen/ links/ Kalliope digte af Blicher. Disse digte er desværre taget fra P.L. Møllers udgaven af digtene i 1847. Han indførte en række omskrivninger. Erik Harbo)

Til det gjenfødte Grækenland (Blichers originaludgave)
For læseren er det nok klogt at se lidt på Grækenlands historie, da vi næppe besidder Blichers kendskab til oldtids-historien. I Samlede skrifter bd. 5 er der en ordforklaring.

Saa est Du da omsider vaagnet op!
 Saa rejser Du Dig nu fra dybe Dvale,
 Og ryster Lænkerne fra Balkans Top
 Og til Taygeti skovbekranste Dale!

Og ryst dem, Græker! O, men ryst dem af!
 Ak! alt for længe under dem Du sukked;
 For længe Du paa frie Fædres Grav
 Din Nakke under Slavepisen bukked.

Hvor kunde Du de mange Sekler gaae
 Som Træl paa Marathons blodstænkte Vange?
 Hvor Persis Myriader blege laa,
 Du hørte taalig Scythens Sejerssange.

Hvor Leonid Barbarers Flokke slog,
 Og fandt den søde Heltedød paa Valen;
 Du bange for Halvmaanen Flugten tog,
 Og rendte skjælvende for Hestehalen.

Saa løb ei de, der ved Platea streed,
 Og slog - skjøndt een mod fem - de stolte Fien-
 der;
 Men nu paa Pindus og ved Redas Bred
 Den vilde Scythe Sejerskrandsen binder.

Nu - ja! Men aldrig meer! - Drag ud dit
 Sværd!

Og gjem det ej, før Du har Marken vundet!
Vend ej tilbage fra din Kæmpefærd,
Før sidste Draabe Tyrkeblod er rundet!

Med Tyrkens sorte Blod Du vande skal
Den Jord, som suged dine bedste Taarer!
Med Tyrkeliig fyld Thermopyles Hal!
Og levn ej Fiende, som Dig atter saarer!

Hvor yndig straalers Friheds klare Sol,
Og smelter Taagen med sin Himmellue!
See! alle Folkefærd fra Pol til Pol
Saa længselsfulde hen mod Lyset skue.

De skue Dig, Achaias unge Søn!
Af dine Fædres Glorie omstraalet.
Kæmp djærvelig! Du kæmper ej i Løn;
I Friheds Morgenglans Du svinger Staalet.

Dig seer din Grande, som forgjæves tog
Det Banner, han ej mægtede at holde;
Men ogsaa han, som paa Morgarten slog,
Og sejred - een mod ti- ved Sempachs Volde.

Dig seer Iberen - selv i Kampen stædt;
Dig seer med Jubel fra sin Skov Germanen;
Og Thules Søn fra i Bjørnepelsen klædt,
Paa Fjeldet Finnen - paa sin Slette Danen.

Dig skuer Galleren, af Striden træt,
Og han, som strider end ved Platas Vande;
Og han, som, selv af Frihed keed og mæt,
Forfølger den i andre Klodens Lande.

De skue Dig - men søg ej Hjælp fra dem!
Den Søgende vil Hjælpen ofte brøst;
Træd selv, træd ene Du i Kampen frem!
Saa skalt Du ene Kampens Frugter høste!

Sving Korsets Banner! sving det højt i Skye!
Til Sejren eller Døden Du det bære!
Ha! skulde Du nu atter skændigt flye?
Bortkastende din Troe, dit Liv, din Ære?

O! skulde Du nu ræddes for at døe?
Mon Fienden heller Du skue lyster?
Naar glubende han skænder Viv og Mø,
Og støder Dolken i blodstænkte Bryster.

Maaskee din spæde Glut Du rolig seer
At spiddes sprællende paa Krigerlandsen?
Naar Janitskaren vildt i Skyen leer,
Og i dit Tempel træder Sejersdansen.

Og naar han i din Faders hvide Haar
Sin Næve vikler, og med vilde Fagter
Og haanligt Griin hans gamle Legem flaaer,
Og saa tilsidst ved Herrens Alter slagter?

Da staaer hans Søn, som med sin Ungdoms Arm
Ham kunde frelst, men torde - vilde ikke!
Da staaer han der med Slinger i sin Barm,
Og Angers tifold bittre Skaal maae drikke.

Nej før skal Ossa atter hæves op
Paa Pelion! før skal Castales Bølge
Sig løfte mod Parnassi steile Top,
Og Hæmus sig i Tempes Kløfter dølge!

Herfrem til Striden! frem I Spartas Mænd!
Lycurgi rustne Sværd grav op af Jorden!
Væk op, væk op det sunkne Mod igjen!
Og ryst Bysanz med Frihedskampens Torden!

Æt af Miltiades og Aristid!
Du Green af Simons gamle Heltestamme!
Slaae, eller fald som Spartas Leonid!
Tænd Baunen an! lad Hellas staae i Flamme!

Du staaer, hvor før Epaminondas stod,
Frisk, muntre Dig! ryst Søvnens af, Bøote!
For Pelopidens Sværd sank her i Blod
Tartar, Phoenicer, Parser, Galler, Gothe.

Du Skud af Temistoclis Kæmperod!
See Salamis! der Du dit Flag udfoldte!
Bestiig dens Bølge med hans Heltemod,
Og kæmp som han fra dine Egevolde!

Stig, gamle Phoenix, af din Aske frem!
Bliv ung igjen, og ryst din stærke Vinge!
For længe slumred Du i Friheds Hjem:
Nyfødt Du Dig igjen fra Baalet svinge!

Hug! stik og slaae! brug dig paa Land og Vand!
Lind ej, før Du har rensset Hellens Dale!
Hug ned Halvmaanen fra hvert Tempels Rand,

Og fej den ud, den lede Hestehale!

O, Du den ædle Friheds Fosterland!
De Vises, Kunstneres og Skjaldes Vugge!
For Verden Du først tændte Lyset an;
O, lad ej Mørket andengang det slukke!

Nationerne Du vise andengang,
Hvorlunde der for Frihed ret maae strides!
Væk os med Pindars og Tyrtæi Sang!
Og giv os atter nu en Æpytides!

O Græker, Græker! skue din Fædrejod!
Hvor nu en Cadi svajer i Kaftanen;
Hvor i din Borg sig nu en Paska kroer,
Og nikker stolt og haanlig med Turbanen.

Hvor ræd og skjælvende Du lister Dig,
Foragtet Slave, bøjer Dig for Slaver;
Din Fædrearv de har bemestret sig,
Og næppe nok en Grav hos dem Du haver.

Hvor ganske anderledes var det da
Du i Persepolis gav Meder Love!
Da for din Phalanx rysted Asia!
Og Perserblod formørked Euphrats Vove.

Da Xerxes flygted paa en Fiskerbaad,
Og alt hans Guld dit skønne Delphi smykked;
Da Viisdom troned i Archonters Raad,
Og Jorden Mæonidens Kvad henrykked!

Da Phidias af døde Marmorblok
Ved Mejslen levende Gudinder skabte;
Og ved Apelles' Værk en Kunstnerflok
Sig i Henrykkelse og Undren tabte!

Ej var saa stille paa Alphei Vang,
Da raske Ungdom streed for Egeblade;
Da Kæmper brødes, og da Skjalden sang,
Og vise Oldinger om Skranken sade.

Ej var saa taust udi Arcadien,
Da Hyrdefløjtens søde Trille lokked
Bag Myrtherne Hyrdinden til sin Ven,
Mens deres Hjorde sig på Engen flokked.

Og nu, og nu! - O Græker! hæv din Arm!
Grib Frihedskrandsen Himlens beste Gave!

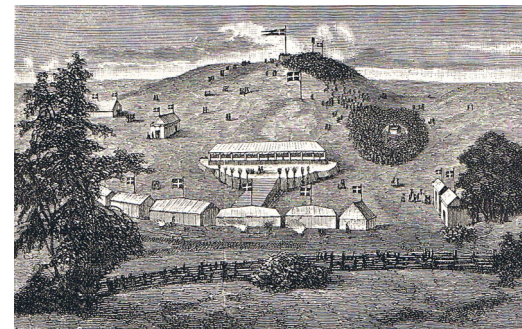
Kast Aaget bort! Fra din fribaarne Barm!
Sejr - eller døe paa dine Fædres Grave!

Du slaar for Fader og for Moder kjær,
For Børn og Viv - hvi skulde Du da bæve?
Og falder Du end selv i blodig Færd,
Skal dog din frelste Søn i Frihed leve!

Fortsat fra s. 7 fester. På Skamlingsban-
ken har man aldrig mindet ham, selvom
det var ham, der fik ideen til festen, men
selskabets nuværende formand har vist
interesse for Blicher. Jeg har nylig stude-
ret den store bog om Haderslevs historie,
her har man under Peter Hjorth Lorenzen
og købmand Koch ikke et ord om Bli-
cher, og hans artikler i *Dannevirke* (avi-
sen) i årene 1838 til 45.

Det kunne så have været fint med et fo-
redrag om emnet folkefester, men her var
mere tale om musikalsk underholdning af
et par kendte populære kunstnere.

Den første sprogfest på Skamlingsbanken 18.
maj 1843

**For at udbrede kendskabet til Blicher
anbefaler vi vore medlemmer at købe
Blicherbøger og give dem som gaver.**

Bogsalg: www.blicherselskabet.dk Gaveideer

Der ikke mange forlag der udgiver Blicher for øjeblikket.
Vi vil anbefale indkøb af *Blichers Jylland* som vi netop har ladet optrykke. Med den bog i hånden har man den perfekte rejseguide i Blichers fodspor. Drejer det sig om noveller kan man købe *Ak! hvor forandret* sammen med 17 andre gode noveller af Blicher. I *Blicher-Blicher* findes der gode muligheder ikke mindst for de yngre år-gange, og for gymnasieelever har vi *Mesterfortællinger* og hertil kommer sidste års fornemt anmeldte udgave af *E Bindstouw*. Vi har også fået et nyt oplag af *Trækfuglene*. Årets kunstbog *Søren Kanne*. Husk alle fødselsdage med *Blicherkalender*.

Bestil pr. mail
erik.harbo@mail.dk, tlf. 46373920
eller hjemmesiden.

Medlemstilbud:

Søren Kanne 100 kr
Blichers Jylland 120 kr
Mesterfortællinger 100 kr. (spar 79 kr)
E Bindstouw 100 kr
Selvbiografi St. St. Blicher 70 kr
Ak! Hvor forandret! og 17 noveller 130 kr
Rejselyst 60 kr
Trækfuglene 120 kr
De danske Træer 100 kr
Vestlig Profil af den cimbriske Halvø 120 kr
Blichers sange 75 kr
Blicher-Blicher 100 kr
E Bindstouw CD 50 kr
Blicherkalender kun 45 kr
Sommerreise i Sverrig 75 kr

Tvillingerne 40 kr
Min Hjertelskede Ven. 50 kr
DVD St. St. Blicher – Knud Sørensen fortæller 65 kr.
Blicher Illustrationer 50 kr
St. St. Blicher og Himmelbjerget 75 kr

Foredrag om Blicher

Hvis man mangler et foredrag om Blicher, er der flere i Blicher-Selskabets bestyrelse, der har en række foredrag om digteren på lager. Vores forskellige bestyrelsesmedlemmer ved rigtig meget om Blicher og mange af dem har gennem årene holdt foredrag om Blicher eller læst værker af ham.

Ud over navnene på bestyrelseslisten f.eks. Peder Porse, Marianne G. Hougaard, Per Vibskov Nielsen, Ivan Z. Sørensen, Erik Harbo, Paul Hüttel og Dorrit Færk Møller har vores tidligere medlem af bestyrelsen lektor Henrik Ljungberg foredrag om Blicher. Forfatteren Jens Kristian Lings er også en kendt foredragsholder med Blicheremner. Kontakt via Blicher-Selskabets hjemmeside under bestyrelsen eller over nettet.

BLICHERNOTER indeholder:
Beretning til Generalforsamling Regnskab
Anmeldelser af Søren Kanne ved Kurt Jørgensen, Herning Folkeblad
Knud Mogensen Randers Amtsavis
Verdenslitteraturens Jura
Brug af Blichers navn
Lille Grønnegadeteatret 300 år ved lektor Ivan Z. Sørensen
Hvad skrev Blicher i 1821
Til det gjenfødte Grækenland

Hvor intet navn er nævnt er teksten skrevet af Erik Harbo

Åbningstider:
Blicheregnens Museum -ring 8720 5030 blicheregnensmuseum.dk/ Se på nettet
E Bindstouw . Ring 23669286 el. 22677743. Se på nettet
Herningsholm: Se på nettet, museummidtjylland.dk Tlf. 9626 1900
Malvinas Hus, Spentrup 1. maj - 31. oktober: lørdag og søndag kl. 14-17 samt efterårsferien 14-17
Telefon i åbningstiden: 8647 7830

Blicher-Selskabet CVR nr.15320435
Bestyrelsen for Blicher-Selskabet
Formand: Operasanger Erik Harbo
Næstformand: Chefkonsulent Peder Porse
Sekretær og kasserer: James Lerche
Høje Gladsaxe 11, 2.tv. 2860 Søborg, tlf. 25533266
Skuespiller Paul Hüttel
Lektor Dorrit Færk Møller
Museumsinspektør Marianne G. Hougaard
Samlingschef Jesper Meyer Christensen
Provst Per Vibskov Nielsen
Lektor Ivan Z. Sørensen
Suppleanter:
Arkæolog Dorthe Kaldal
Pastor Mads Jacob Iversen

Antal medl.: ca. 280 husstande
Medlemskab Husstand: 200 kr.
Udland og institutioner: 250 kr.
Danske bank reg. 1551 4090780
el. giro 409 0780
Blicher-Selskabets adresse:
Havelodden 64, 4000 Roskilde,
tlf. 46373920/ 23205119
Selskabets mail: erik.harbo@mail.dk

Blichernoter udgives 3 gange årligt, redigeret af Erik Harbo
ISSN 1602-2742
www.blicherselskabet.dk

Kommende arrangementer m.m.

Generalforsamling 20. april 2022 på Johannesgården, Blegdamsvej.
Vi har tanker om en udflugt til Karen Blixen Museet i maj måned. Vores medlem af bestyrelsen Ivan Z. Sørensen er Blixen-specialist og har lovet at guide os.
Årsfesten bliver den 8. oktober på Johannesgården. Teatermuseet er forsat lukket.
Se hjemmesiden blicherselskabet.dk for evt. nyheder